

Kaas en een open koe

In de hoogtijdagen van de Sectie Statistische Programmatuur van de VVSOR waren binnen die sectie diverse werkgroepen actief. Zo was er de groep 'Opzet van statistische pakketten in het algemeen' die enkele malen per jaar bij elkaar kwam. De bijeenkomsten werden gehouden bij het bedrijf of instituut van een der leden. Ze begonnen met een algemene introductie over die werkgever en over hoe daar de statistiek werd toegepast.

Ik was een actief lid van die werkgroep en heb deelgenomen aan veel van die bijeenkomsten. Ik werkte bij het Rekencentrum van de toenmalige Landbouwuniversiteit en was ook een keer gastheer. De bijeenkomst was een mooie gelegenheid om de leden van de werkgroep te vertellen over het enorm brede veld van toepassingen dat aan die universiteit te vinden was. Zo waren er wiskundige modellen ontwikkeld en getoetst voor het optimaal poffen van granen, gebaseerd op fysische eigenschappen van de stoffen in een korrel. Maar ook variantie-analytische modellen voor de overerving van eigenschappen bij het kruisen van gewassen of dieren, of schema's voor optimale bemesting van bodems in omstandigheden waar je niet precies een keurig raster overheen kunt leggen, zoals in moeilijk toegankelijke gebieden.

Een nogal bijzonder onderzoek was dat naar de mogelijkheid om van kleinere hoeveelheden geiten- en schapenmelk kaas te maken onder tropische omstandigheden. Melk is een goede bron voor eiwitten, maar bederft snel zonder koeling en kan daarom slecht verkocht en gebruikt worden buiten het eigen gezin. De oplossing ligt in kaas, die vormt een beter houdbare bron van eiwitten. Maar de westerse methoden om kaas te maken zijn in de tropen niet bruikbaar: je moet een zekere minimum hoeveelheid melk hebben om dat

te kunnen doen en de melk van meerdere dagen bewaren tot je genoeg hebt kan niet. Aan de LUW had men methoden ontwikkeld om onder tropische en vaak primitieve omstandigheden ook van kleine hoeveelheden melk kaas te kunnen maken. Ik vond dat een geweldig onderzoek dat ik zeker bij mijn presentatie wilde betrekken. Om het geheel een beetje te illustreren had ik een paar schapen- en geitenkaasjes gekregen om blokjes uit te kunnen delen.

De afdeling voorlichting van de universiteit had me een mooie video gegeven die werd getoond terwijl de schoteltjes met kaas rondgingen. Op die video werd ook een onderzoek naar de spijsvertering van runderen gepresenteerd. Daarbij werd gebruik gemaakt van een koe waarbij een fistel was aangebracht. Dat is een kunstmatige opening in de buikwand waardoor je monsters kunt nemen van de maaginhoud. Die opening is afgesloten met een grote kunststof schroefdop. De video liet een rustig herkauwende koe zien, een laborant kwam aanlopen, schroefde de koe open, stak zijn hand met een pollepel tot aan zijn elleboog in de koe en goot een groene drabbige vloeistof in een glazen maatbeker. Alles werd goed zichtbaar en zeer plastisch in beeld gebracht. En de koe ging intussen rustig door met herkauwen.

Ik was druk bezig met het bedienen van de videorecorder en had niet direct door hoe mijn gehoor reageerde. Maar ik heb het nog jaren moeten horen dat ik hen deze beelden tijdens het genieten van kaas presenteerde. Wist ik veel dat sommige van mijn collega's zo'n zwakke maag hadden!

GERRIT STEMERDINK (eindredacteur van STATOR)
E-mail: gjstemerding@hotmail.com